

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI

BULETIN DE CONJUNCTURĂ

Anul VI nr.71

Noiembrie 2003

Cuprins

<i>Tendințe generale</i>	- Evoluțiile principalilor indicatori în luna noiembrie 2003	2
<i>Evoluția producției</i>	- Tendințe pozitive în evoluția producției industriale	3
<i>Stocuri</i>	- Evoluție favorabilă a stocurilor	5
<i>Factori care limitează producția</i>	- Activitatea productivă este afectată de cererea insuficientă	7
<i>Utilizarea forței de muncă</i>	- Numărul de personal angajat se va diminua	8
<i>Prețuri de producție</i>	- Creștere moderată a prețurilor de producție	9
<i>Investiții</i>	- Ritm lent de creștere a investițiilor	10
<i>Profitabilitate</i>	- Rata profitabilității se menține pe un trend pozitiv	11
<i>Secțiune grafică – evoluții sectoriale</i>		12
<i>Precizări metodologice</i>		16

Evoluțiile principalilor indicatori în luna noiembrie 2003

Opiniile exprimate de conducătorii întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură în luna noiembrie evidențiază o evoluție în general favorabilă a principalilor indicatori economici ai activității de producție în industrie și sectorul de construcții.

Estimările privind evoluția producției indică încadrarea acesteia pe un trend ascendent. Aproape 48 la sută dintre agenții economici consideră că vor realiza o producție mai mare decât în luna precedentă, în timp ce un procentaj de 11 la sută anticipează că aceasta se va încadra pe un trend descendent. În proporție de circa 41 la sută, participanții la sondaj apreciază că producția realizată se va menține la nivelul lunii anterioare. Gradul mediu de utilizare a capacităților de producție este estimat la aproape 74 la sută.

Dacă în luna octombrie, din punct de vedere al situației stocurilor de produse finite, se contura o perspectivă mai puțin favorabilă (diferența între opiniile privind tendința ascendentă sau descendentă a acestora fiind de 1,3 puncte procentuale), pentru luna noiembrie se prefigurează o creștere a intensității fenomenului de absorbție a stocurilor. Cu toate că în majoritatea ramurilor stocurile de materii prime înregistrează un nivel satisfăcător, conform opiniilor exprimate de circa 80 la sută dintre participanții la sondaj, aproximativ 11 la sută dintre agenții economici chestionați semnaleză în continuare existența unor sectoare unde problemele de aprovizionare afectează buna desfășurare a procesului de producție.

În opinia managerilor întreprinderilor participante la sondajul de conjunctură, printre principalii factori care afectează buna desfășurare a procesului de producție figurează în continuare cererea insuficientă, blocajul financiar, lipsa materiilor prime, evoluția cursului de schimb și nivelul dobânzilor bancare.

Trendul descendent al forței de muncă din industrie se menține, anticipându-se chiar o accentuare a acestuia. Numărul de personal se va reduce conform estimărilor a circa 24 la sută dintre cei chestionați (cu 4 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă), în timp ce o posibilă evoluție ascendentă a forței de muncă angajate este anticipată de aproape 4 la sută dintre respondenți (față de 6 la sută în luna octombrie). În opinia a circa 72 la sută dintre respondenți, forța de muncă are o tendință de relativă stabilitate.

Circa 29 la sută dintre cei chestionați consideră că evoluția prețurilor de producție va fi ascendentă, iar procentajul celor care estimează că vor opera reduceri ale prețurilor practicate se situează în jurul nivelului de 10 la sută. Însușind aproape 55 la sută, ponderea agenților economici care anticipează o evoluție stabilă a prețurilor de producție rămâne majoritară, cu toate că a scăzut față de luna precedentă, când 71 la sută dintre respondenți s-au exprimat în acest sens.

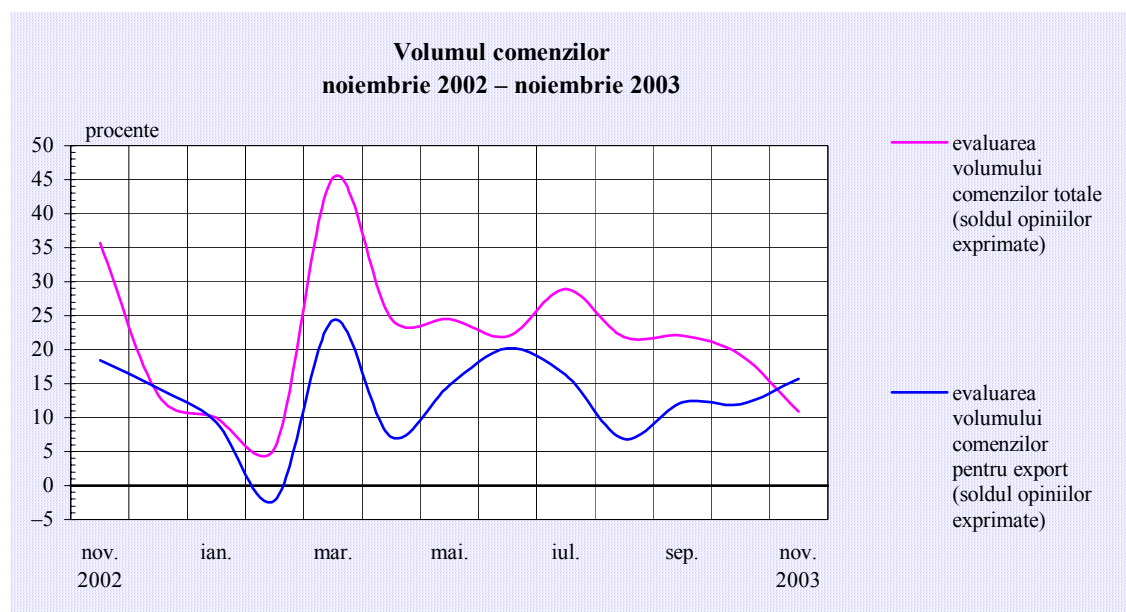
Estimările referitoare la volumul investițiilor și nivelul ratei profitabilității sugerează, de asemenea, evoluții pozitive. Majoritatea celor chestionați anticipează menținerea la un nivel nemodificat a celor doi indicatori față de luna octombrie, în timp ce 26 și, respectiv, 22 la sută dintre participanți estimează un trend ascendent al acestora.

Tendențe pozitive în evoluția producției industriale

În proporție de 28 la sută, agenții economici a căror activitate se desfășoară în sectorul industrial și de construcții estimează creșterea portofoliului de comenzi, aproape 55 la sută anticipează menținerea acestuia în limitele lunii anterioare, iar aproximativ 17 la sută au exprimat opinii nefavorabile.

Evoluții	Oct. 2003	Nov. 2003
Producția	↗	↗
Comenzi noi - total, din care:	↗	↗
Comenzi noi pentru export	↗	↗
Gradul de utilizare a capacităților de producție	75,9%	73,8%

În industria extractivă, industria de prelucrare a lemnului, industria ușoară, industria chimică, industria de prelucrare a petrolului și industria de mașini și echipamente, ponderea operatorilor care consideră că vor avea o dinamică accentuată a volumului de comenzi se situează peste media pe industrie.

*Trend pozitiv
al volumului
de comenzi*

O dinamică redusă a volumului de comenzi pentru luna în curs și o relativă încetinire a ritmului activității economice sunt anticipate îndeosebi de către agenții economici din industria alimentară, industria materialelor de construcții, metalurgie și industria mijloacelor de transport, dar și de către o parte a celor din industria de prelucrare a petrolului și industria chimică.

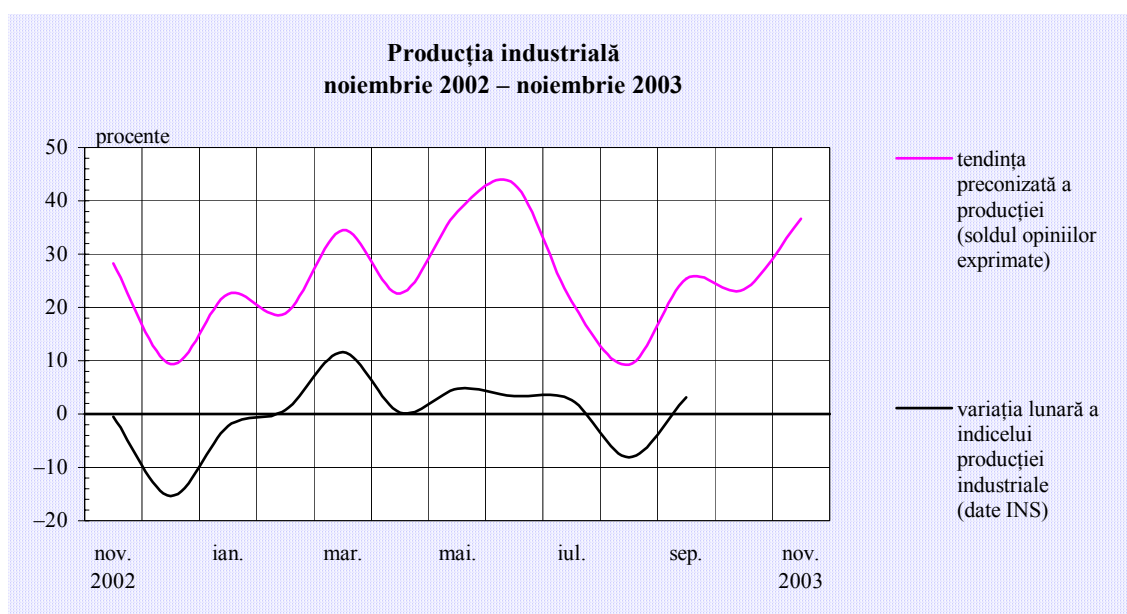
În privința portofoliului de comenzi pentru export estimările sunt mai optimiste comparativ cu luna precedentă: circa 22 la sută dintre participanții la sondaj (cu 2 puncte procentuale mai mult decât în luna octombrie) anticipează o creștere a exporturilor, iar aproximativ 58 la sută consideră că evoluția portofoliului de comenzi va fi stabilă în sectoarele pe care le reprezintă. O

conjunctură mai puțin favorabilă este semnalată de către un procentaj însumând aproape 6 la sută dintre agenții economici care intră în componența eșantionului chestionat (cu 2 puncte procentuale mai puțin decât în luna precedentă).

Industria ușoară, industria de prelucrare a petrolului, industria de prelucrare a lemnului, industria chimică, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria de mașini și echipamente și industria mijloacelor de transport sunt principalele sectoare care vor beneficia de creșterea cererii externe.

În luna noiembrie, dinamica exporturilor va fi nefavorabilă în industria alimentară, industria extractivă, metalurgie și industria materialelor de construcții, unde se preconizează că volumul comenzilor pentru export se va încadra pe un trend descendent.

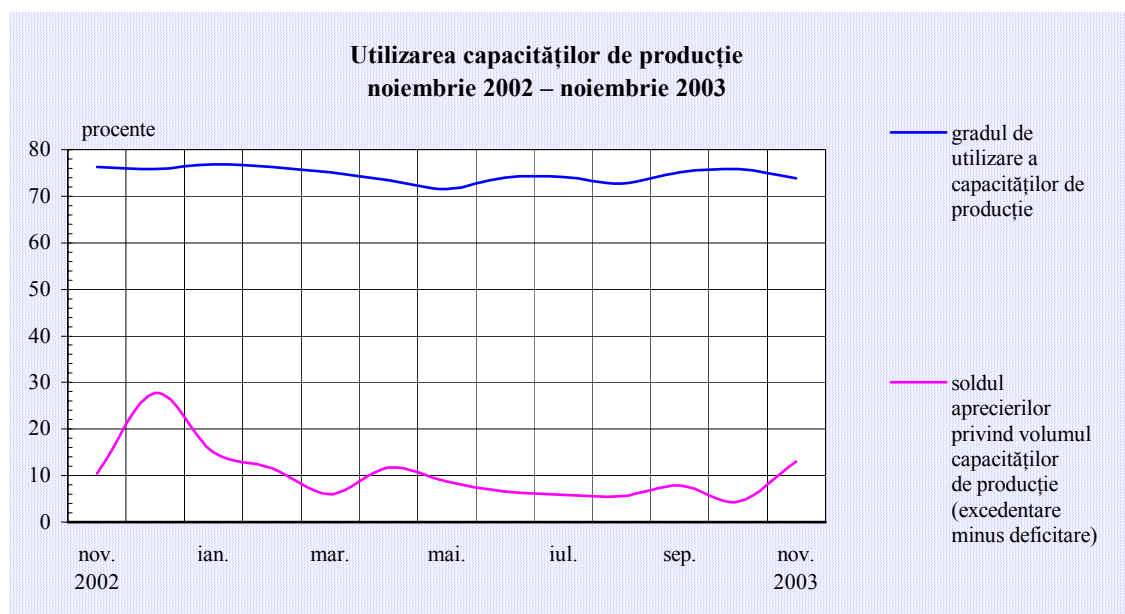
*Trend
ascendent al
producției
industriale*

Pentru luna noiembrie, conducătorii întreprinderilor componente ale eșantionului chestionat anticipează o evoluție ascendentă a producției industriale. Aproximativ 48 la sută dintre cei chestionați consideră că vor obține o producție superioară celei din luna precedentă, în timp ce un procentaj de 41 la sută estimează stabilizarea cererii și menținerea producției la nivelul lunii octombrie. Circa 11 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că producția realizată va scădea.

Evoluții peste media pe industrie sunt așteptate în majoritatea sectoarelor de activitate. Excepțiile le constituie industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, industria poligrafică, industria materialelor de construcții și activitatea de construcții, unde ponderea celor care anticipează creșteri ale producției este mai modestă.

Perspectivile sunt mai puțin optimiste pentru agenții economici din industria chimică, industria mijloacelor de transport, industria materialelor de construcții, precum și pentru o parte a celor care activează în industria alimentară, metalurgie și industria de mașini și echipamente, aceștia apreciind că vor realiza o producție mai mică decât în luna octombrie.

*Potențial
productiv bine
corelat cu
programul de
producție*

Capacitățile de producție vor fi utilizate în proporție de circa 74 la sută, pentru majoritatea agenților economici gradul de utilizare a acestora situându-se în apropierea mediei pe industrie (mai puțin în industria mijloacelor de transport, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou și industria de mașini și echipamente, unde gradul de utilizare a capacităților de producție se situează între 56 și 65 la sută).

Peste 82 la sută dintre participanții la sondaj apreciază că potențialul tehnologic aflat în exploatare este bine corelat cu programul de producție. Capacități de producție excedentare sunt semnalate îndeosebi de agenții economici din industria mijloacelor de transport, industria chimică, industria materialelor de construcții, industria de prelucrare a lemnului și industria de mașini și echipamente (în general ramuri unde se apreciază că volumul producției realizate se va diminua).

Evoluție favorabilă a stocurilor

Dacă în luna octombrie opiniile exprimate în legătură cu evoluția stocurilor de produse finite relevau o ușoară tendință de acumulare a acestora, pentru luna noiembrie opiniile exprimate în favoarea prezenței fenomenului de absorbție a stocurilor depășesc cu aproape 4 puncte procentuale pe cele ale operatorilor economici care au estimat creșterea stocurilor de produse finite.

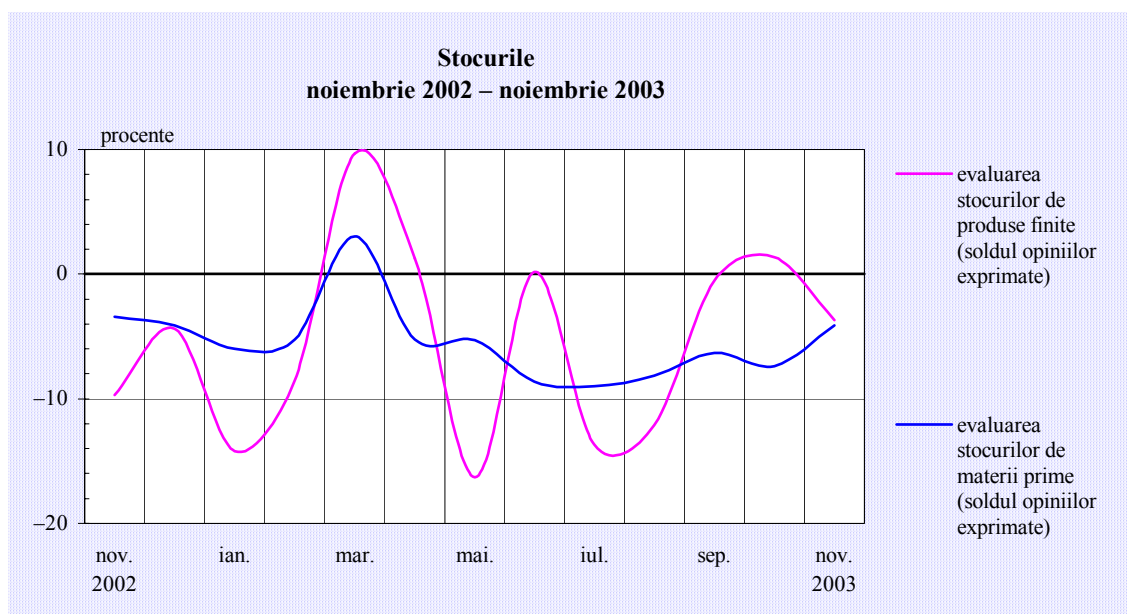
O reducere mai pronunțată a stocurilor este anticipată de respondenții din industria ușoară, industria chimică, industria mijloacelor de transport, industria de mașini și echipamente și într-o proporție redusă de către cei din industria extractivă, metalurgie și poligrafie.

Stocuri

Evoluții	Oct. 2003	Nov. 2003
Stocurile de produse finite	↗	↘
Stocurile de materii prime	↘	↘

Circa 12 la sută dintre participanții la sondaj (localizați cu precădere în industria de prelucrare a petrolului, industria alimentară, industria chimică și industria materialelor de construcții) consideră că stocurile de produse finite vor crește, în timp ce pentru circa 65 la sută dintre cei chestionați acestea vor rămâne neschimbate.

*Trend
 descendent al
 stocurilor de
 produse finite*

Agenții economici care apreciază că au suficiente materii prime reprezintă circa 80 la sută dintre participanții la sondaj, în timp ce pentru circa 7 la sută nivelul acestora se situează peste normal. Există în continuare și ramuri unde problemele legate de aprovizionarea cu materii prime grevează buna desfășurare a procesului de producție. Dificultățile generate de lipsa materiilor prime sunt semnalate de circa 11 la sută dintre respondenți. Principalii reprezentanți ai acestei categorii provin din industria extractivă, industria chimică, industria de prelucrare a lemnului, producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă și industria alimentară.

*Factori care
limitează
producția*

Activitatea productivă este afectată de cererea insuficientă

Problemele legate de lipsa cererii ocupă și în această lună un loc primordial între cauzele limitării creșterii producției industriale. Cu toate că este considerat de către majoritatea participanților la sondaj (peste 80 la sută) ca având un nivel ascendent sau cel puțin satisfăcător, unii dintre participanții la sondaj apreciază că portofoliul de comenzi nu asigură o acoperire corespunzătoare a programului de producție (agenții economici din industria alimentară, industria materialelor de construcții, metalurgie, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria mijloacelor de transport și industria chimică, unde ponderea respondenților care s-au exprimat în acest sens variază între 42 și 62 la sută).

Problemele întâmpinate în asigurarea continuității fluxurilor financiare sunt reclamate în toate ramurile industriale de către operatorii economici. Lipsa lichidităților pare a fi mai puțin resimțită în industria alimentară, industria materialelor de construcții, metalurgie și industria mijloacelor de transport, unde efectele negative ale blocajului financiar sunt nominalizate de către participanții la sondaj în proporții cuprinse între 15 și 23 la sută (mult sub media pe industrie).

Lipsa materiilor prime este un alt factor cu influență nefavorabilă asupra procesului de producție. Discontinuitățile apărute în procesul de aprovizionare cu materii prime continuă să afecteze în special industria de prelucrare a lemnului, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, metalurgia, industria de prelucrare a petrolului și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă.

Pe lista factorilor cu influențe adverse asupra procesului de producție mai figurează deprecierea monedei naționale și nivelul dobânzilor active practicate de bănci în relația cu clienții nebancari.

Industria extractivă, industria materialelor de construcții, industria metalurgică, industria mijloacelor de transport, sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă și activitatea de construcții constituie ramurile unde efectele deprecierei cursului de schimb leu/euro par a fi mai puțin resimțite, procentajul opiniilor exprimate situându-se sub media sectorului de producție industrială (între 5 și 10 la sută).

Nivelul încă ridicat al dobânzilor active practicate de bănci în relația cu clienții nebancari contribuie la îngreunarea finanțării investițiilor, dar și a procesului de producție ca urmare a șanselor reduse ale întreprinderilor de a accede la credite. Astfel de aprecieri au fost făcute îndeosebi de agenții economici din industria alimentară, industria de prelucrare a lemnului, industria chimică, industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, industria ușoară și din activitatea de construcții.

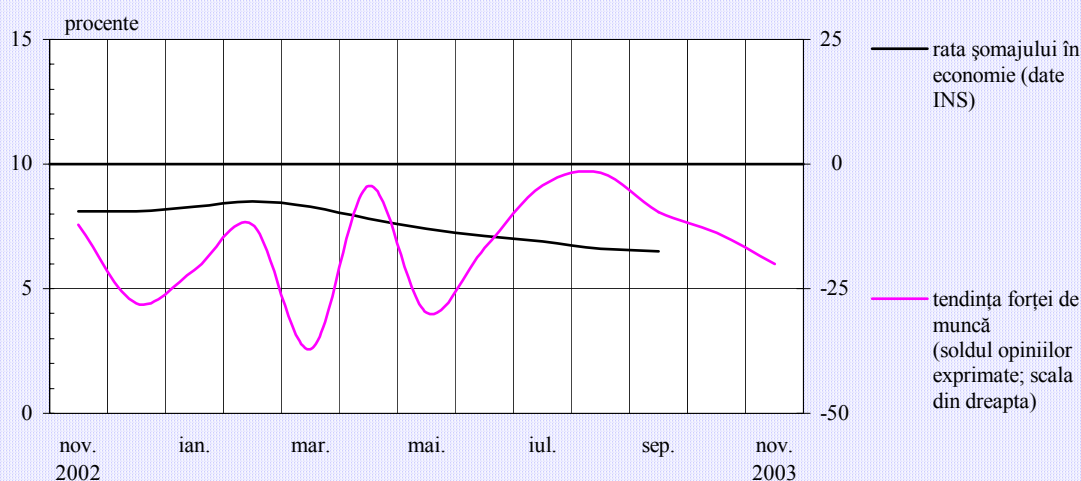
Utilizarea
forței de muncă

Numărul de personal angajat se va diminua

Pe ansamblul industriei, opiniile exprimate cu privire la tendința numărului de personal angajat indică accentuarea decalajului dintre cererea și oferta de forță de muncă.

În luna noiembrie, comparativ cu luna anterioară procentajul celor care apreciază că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal s-a majorat cu circa 4 puncte procentuale, depășindu-l cu mai mult de 20 de puncte procentuale pe cel al opiniilor favorabile unei evoluții ascendente a numărului de personal angajat (cel mai mare decalaj consemnat în ultimele șase luni).

Forța de muncă în industrie
noiembrie 2002 – noiembrie 2003

Decalajul
dintre cererea
și oferta de
forță de
muncă se
accentuează

Circa 24 la sută dintre respondenți au apreciat că în sectoarele de activitate pe care le reprezintă vor avea loc disponibilizări de personal. Reducerile de personal vor afecta cu precădere industria de prelucrare a petrolului, industria ușoară, industria materialelor de construcții, industria chimică și industria de prelucrare a lemnului, unde ponderea celor care apreciază că numărul de personal angajat va scădea se încadrează între 18 și 68 la sută.

În majoritatea ramurilor industriale continuă să se mențină echilibrul în ceea ce privește forța de muncă utilizată, procentajul celor care apreciază că nivelul de utilizare a forței de muncă este relativ stabil fiind în luna noiembrie rezultatul opiniilor exprimate de 72 la sută dintre cei chestionați.

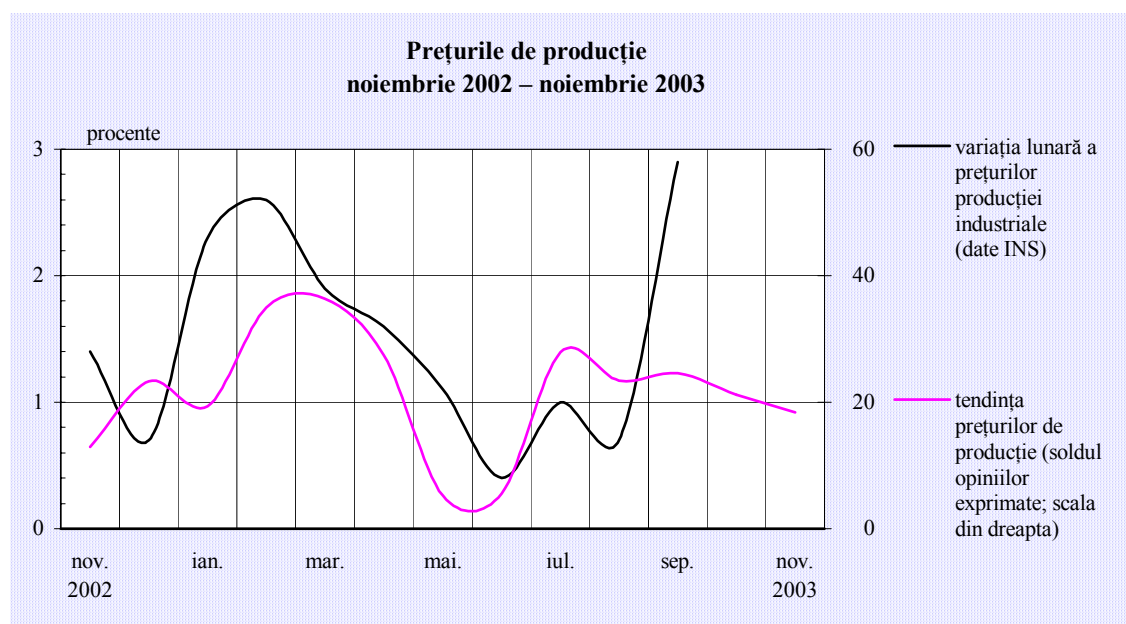
Aproximativ 4 la sută dintre operatorii economici (cu 2 puncte procentuale mai puțin decât în luna octombrie) anticipează un trend ascendent al forței de muncă. Astfel de opinii se regăsesc în estimările exprimate de o parte a respondenților care reprezintă sectoare cum sunt: industria alimentară, industria ușoară, industria chimică, industria de prelucrare a lemnului și activitatea de construcții.

Creștere moderată a prețurilor de producție

Pentru luna noiembrie producătorii industriali anticipează menținerea prețurilor de producție pe același trend ascendent, dar se estimează un ritm lent de creștere a acestora, mai mult de jumătate dintre participanți apreciind că nu vor avea loc modificări esențiale ale prețurilor practicate.

Față de luna octombrie, procentajul celor care prevăd creșteri de prețuri a sporit cu peste 5 puncte procentuale (de la 23,5 la aproape 29 la sută), în timp ce ponderea celor care estimează o evoluție descendentă a prețurilor a crescut cu mai mult de 8 puncte procentuale (de la 2,3 la 10,5 la sută dintre răspunsurile primite); în aceste condiții, soldul opiniilor exprimate se situează sub nivelul consemnat în luna precedentă.

Creșteri ale prețurilor de producție sunt preconizate îndeosebi de către agenții economici din industria extractivă, industria alimentară, industria de prelucrare a petrolului, industria de mașini și echipamente și industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, unde anticipările se situează peste media eșantionului chestionat. Scumpiri de mai mică anvergură sunt anticipate și de producătorii din industria chimică, industria de prelucrare a petrolului și sectorul de construcții.

*Ritm lent de
creștere a
prețurilor de
producție*

În contextul diminuării cererii (în special a celei interne), pentru a evita acumularea stocurilor de produse finite, o parte dintre producătorii care activează în metalurgie, industria alimentară, industria ușoară și cea a materialelor de construcții va recurge la reduceri de prețuri.

Investiții

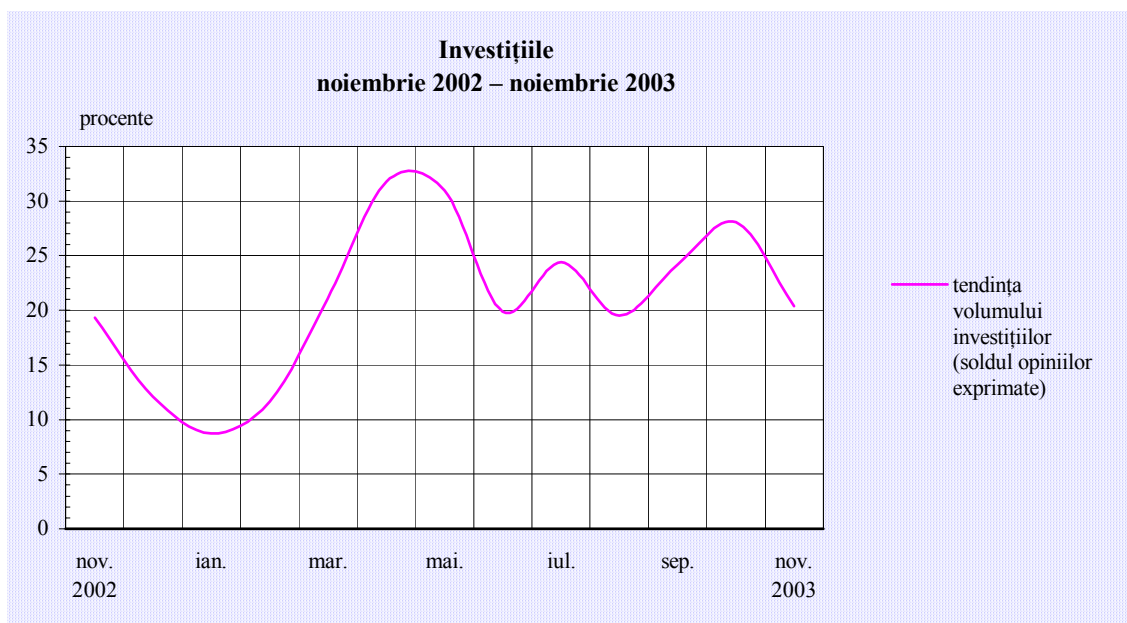
Ritm lent de creștere a investițiilor

Aprecierile legate de evoluția mediului investițional sunt pozitive, dar ponderea majoritară este deținută de circa 67 la sută dintre operatorii economici chestionați (cu 11 puncte procentuale mai mult decât în luna precedentă), care nu anticipează modificări semnificative în activitatea de investiții în viitorul apropiat.

Comparativ cu luna octombrie, procentajul participanților la sondaj care s-au exprimat în sensul unei evoluții ascendente a volumului de investiții s-a diminuat cu circa 9 puncte procentuale, iar cel al respondenților care consideră că procesul investițional va înregistra un regres s-a redus cu aproape 2 puncte procentuale.

În opinia a circa 26 la sută dintre participanți activitatea de investiții se va intensifica; cei care au imprimat această tendință sunt în principal agenții economici din industria alimentară, industria de prelucrare a petrolului, industria de mașini și echipamente și industria mijloacelor de transport.

Ritm lent de creștere a investițiilor

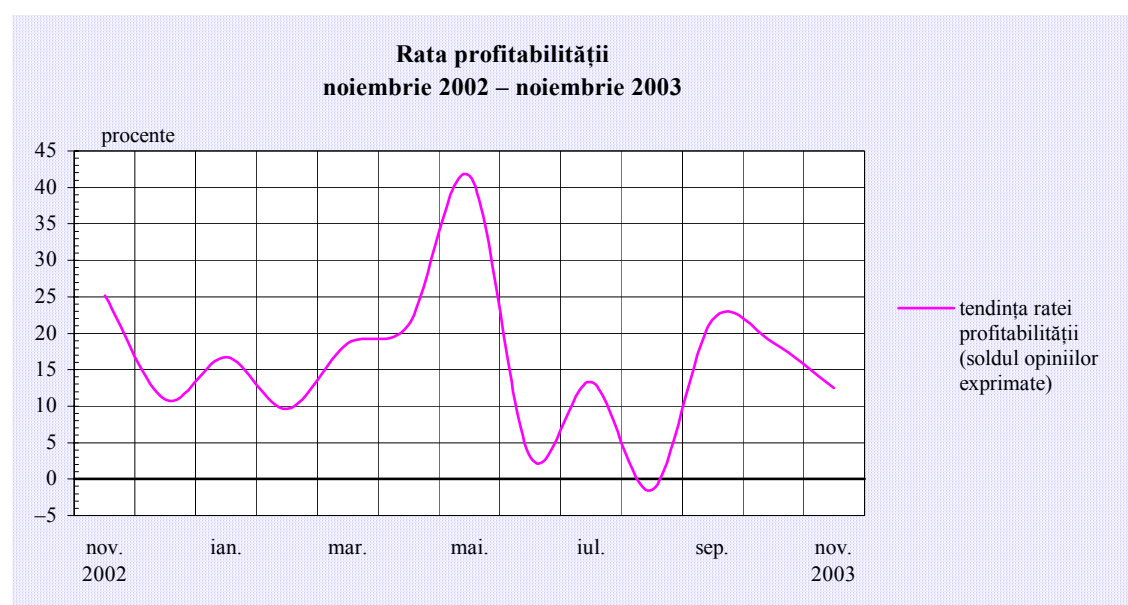
Ramurile în care estimările au fost mai puțin optimiste (agenții economici apreciind că volumul investițiilor va înregistra un recul comparativ cu luna octombrie) sunt: industria de prelucrare a lemnului, industria materialelor de construcții și industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou.

Rata profitabilității se menține pe un trend pozitiv

Evoluția pozitivă a ratei profitabilității se menține, dar se prefigurează o încetinire a ritmului de creștere a acesteia. Procentajul respondenților care anticipează o creștere a profitabilității s-a diminuat (de la 26 la 22 la sută), continuând totuși să fie superior (cu peste 12 puncte procentuale) celui al agenților economici care estimează rezultate mai modeste (10 la sută, față de aproape 8 la sută în luna octombrie).

Producătorii care anticipează o îmbunătățire a performanțelor și sporirea rentabilității provin din ramuri cum sunt: industria de mașini și echipamente (48 la sută); industria chimică (40 la sută dintre opinii); industria de prelucrare a lemnului (39 la sută); industria de prelucrare a petrolului (28 la sută dintre opinii).

Pentru circa 10 la sută dintre participanții la sondaj, rata profitabilității se va reduce. Reprezentanții acestei categorii provin cu precădere din industria de mijloace ale tehnicii de calcul și de birou, metalurgie, industria alimentară și industria materialelor de construcții și, în mai mică măsură, din industria mijloacelor de transport și sectorul de producție, transport și distribuție de energie electrică și termică, gaze și apă caldă.

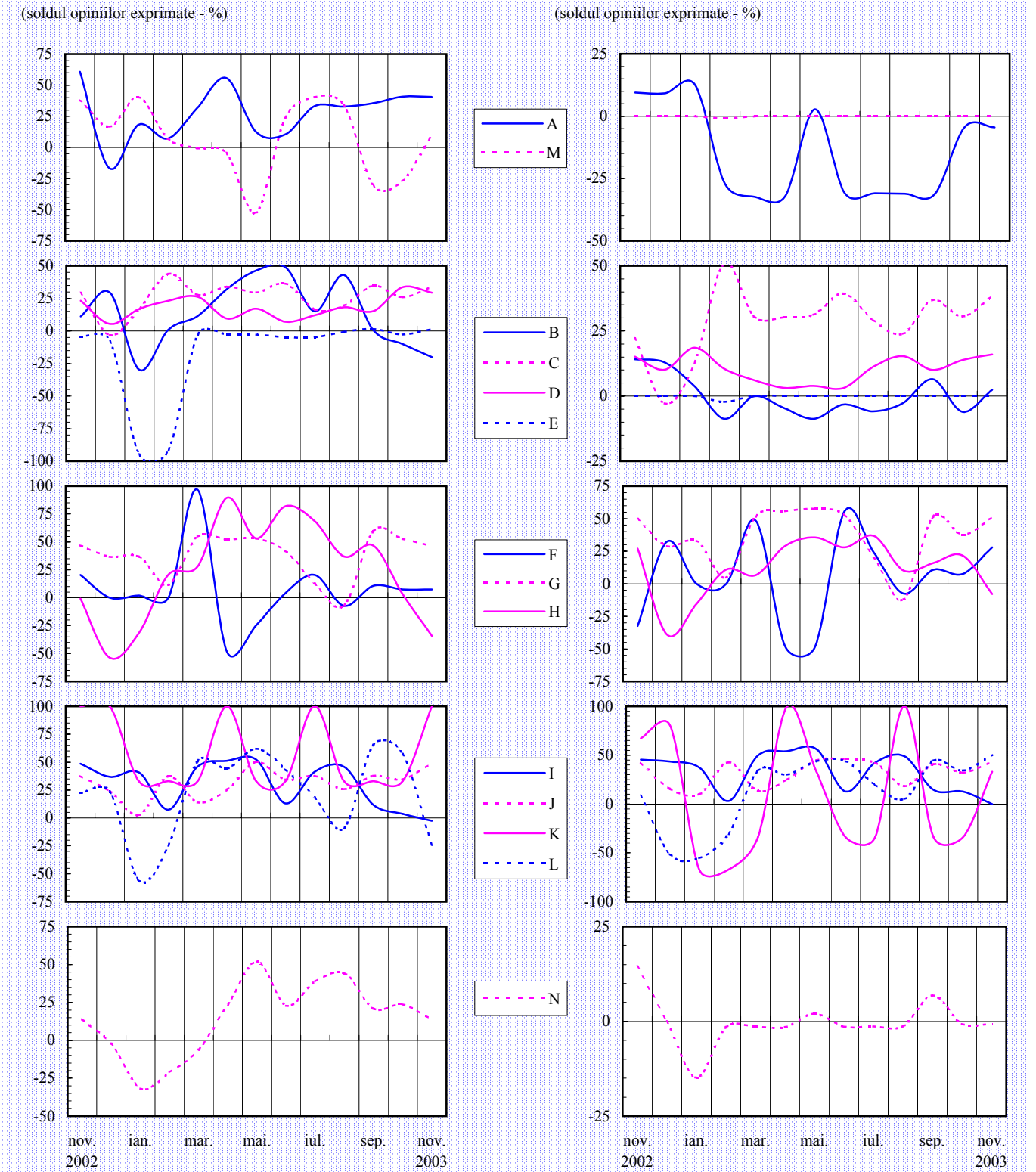

Rata profitabilității își menține trendul pozitiv

În opinia a circa 63 la sută dintre cei chestionați rata rentabilității pentru luna în curs se va situa la nivelul consemnat în luna precedentă.

Evaluarea volumului comenzilor totale

Evaluarea volumului comenzilor pentru export

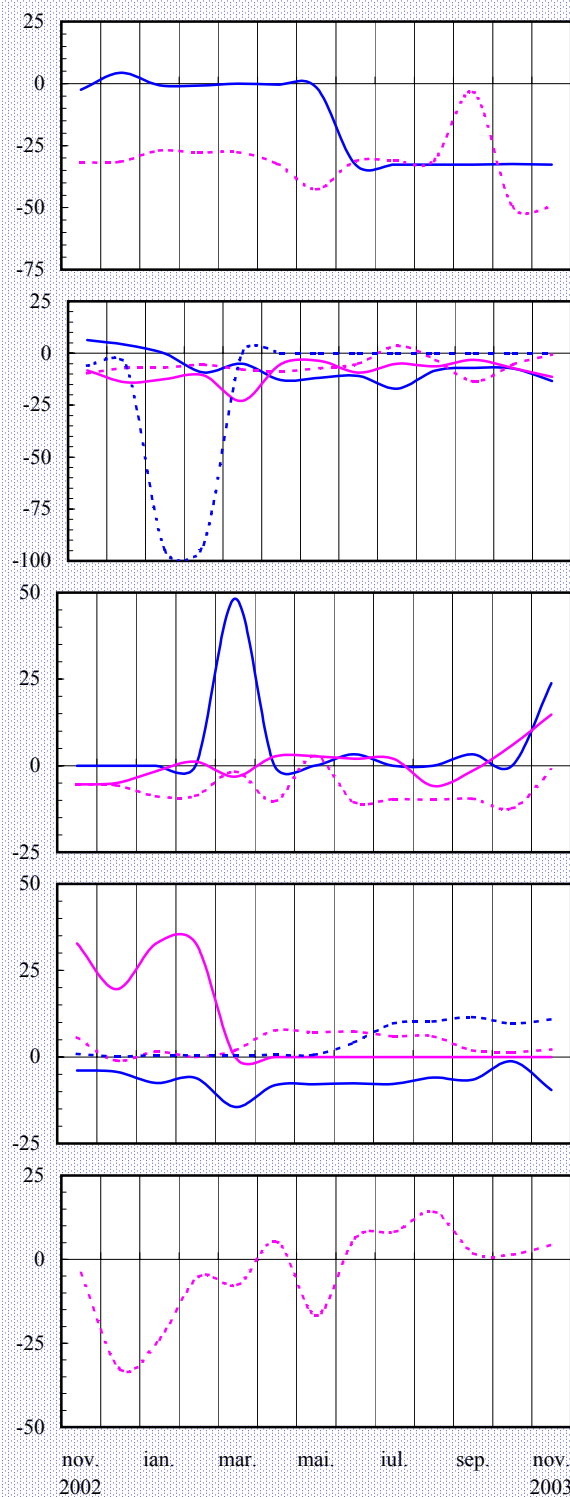

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

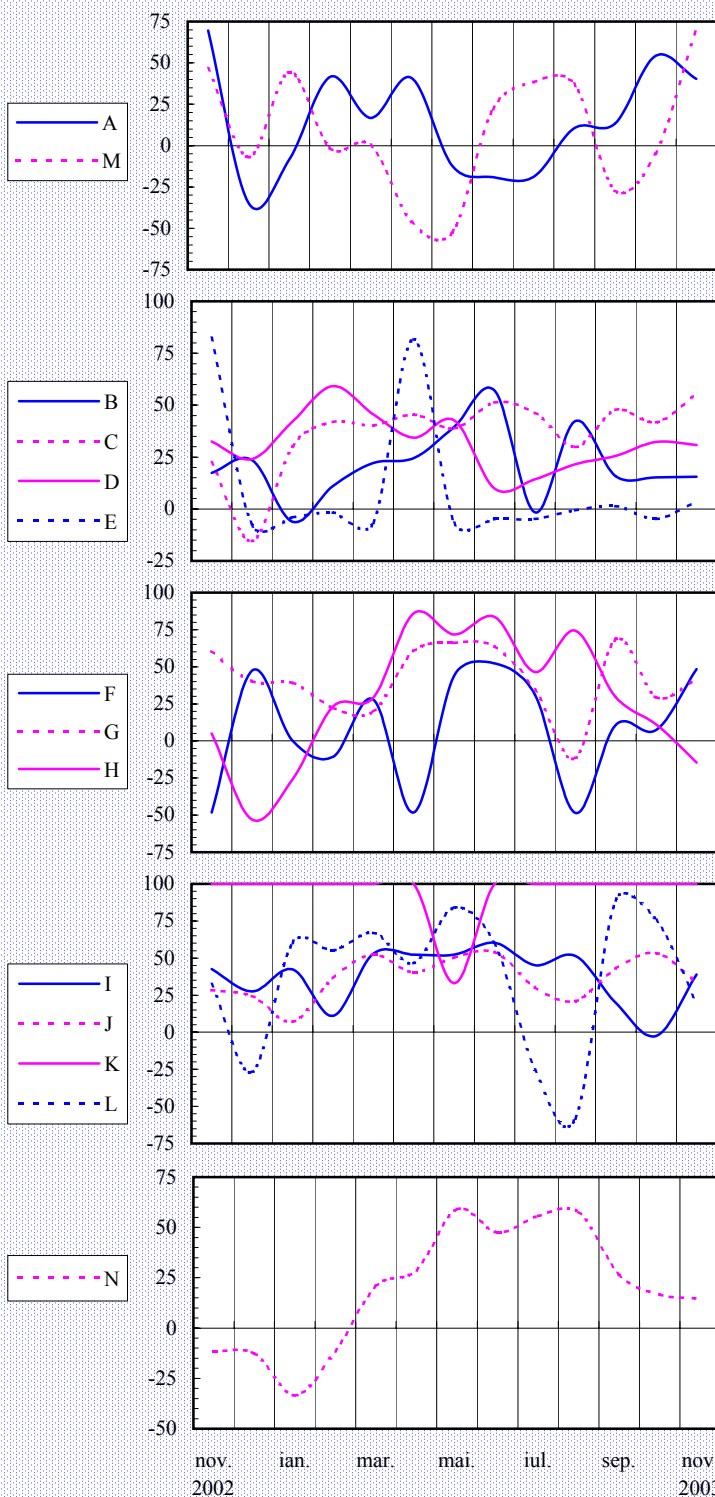
Evaluarea stocurilor de materii prime

Tendința preconizată a producției

(soldul opiniilor exprimate - %)

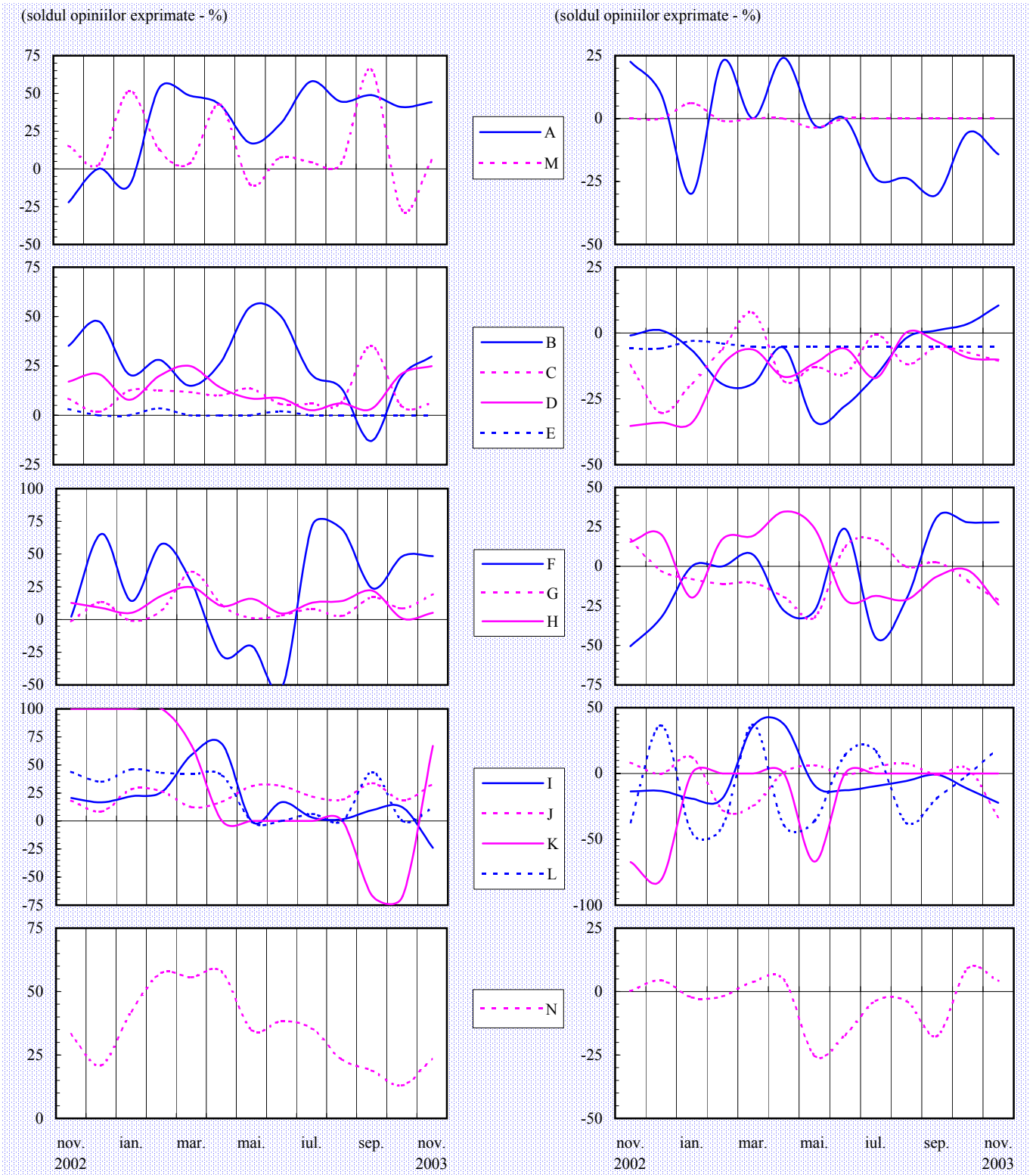
(soldul opiniilor exprimate - %)

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Tendența prețurilor de producție

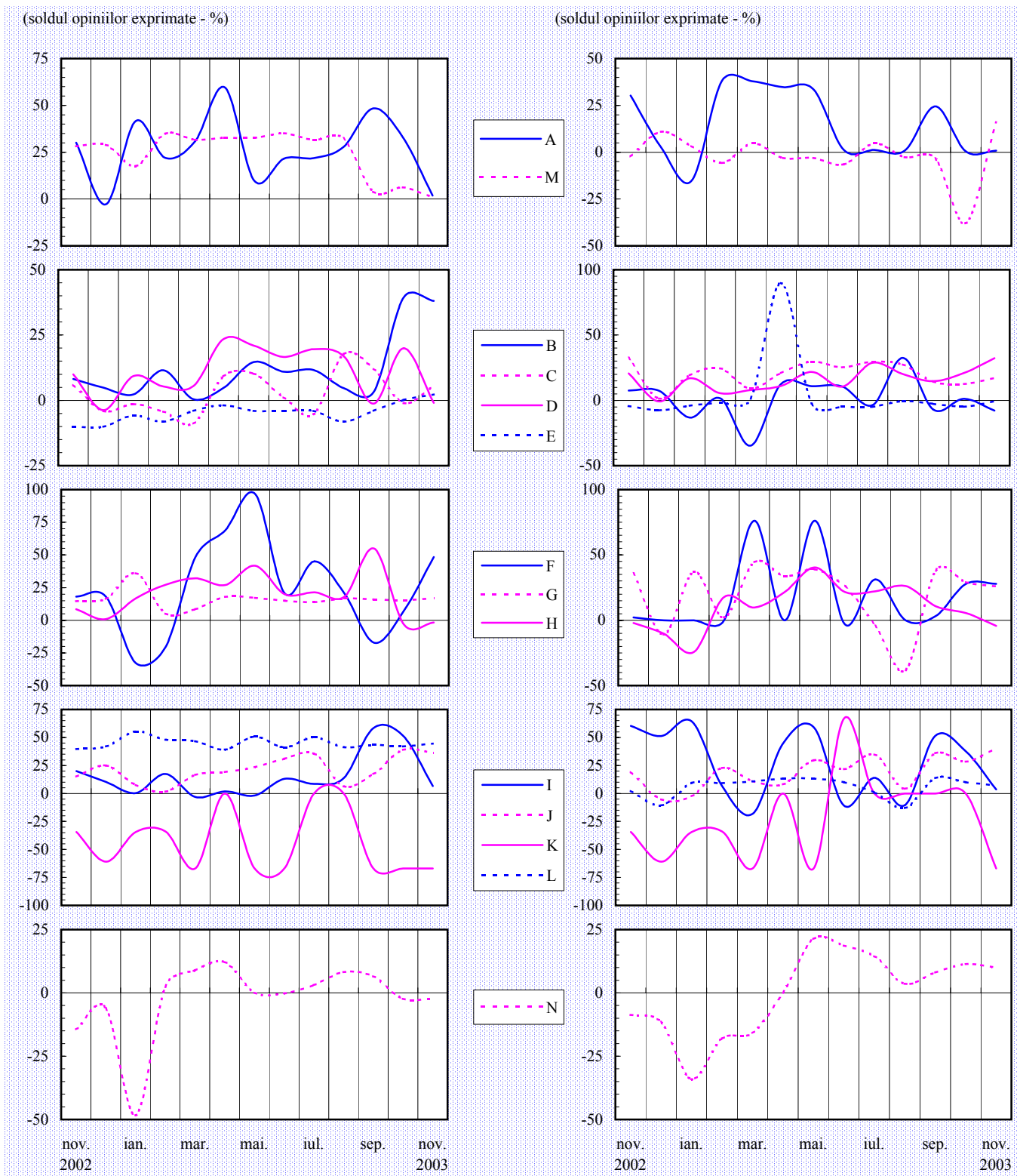
Evaluarea stocurilor de produse finite

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Evaluarea investițiilor

Evaluarea ratei profitabilității

Notă: Literele care apar în cadrul legendelor corespund diverselor ramuri (vezi pagina 16).

Precizări metodologice

Sondajul de conjunctură se desfășoară cu sprijinul sucursalelor Băncii Naționale a României și cuprinde un eșantion național de peste 380 unități industriale și de construcții, selectate astfel încât să fie reprezentative pentru economia județelor și, de preferință, să fie diferite ca dimensiuni și profil.

Întreprinderile cuprinse în eșantion fac parte din următoarele ramuri:

A - extracția și prepararea cărbunelui; extracția petrolului și gazelor naturale; extracția și prepararea minereurilor metalifere; alte activități extractive;

B - alimentară și băuturi; produse din tutun;

C - textilă și produse textile; confecții din textile, blănuri și piele; pielărie și încălțăminte;

D - prelucrarea lemnului; celuloză, hârtie și carton; mobilier;

E - edituri, poligrafie și reproducerea înregistrărilor pe suport;

F - prelucrarea petrolului, cocsificarea cărbunelui și tratarea combustibililor nucleari;

G - chimie și fibre sintetice și artificiale; prelucrarea cauciucului și a maselor plastice;

H - materiale de construcții; industria sticlei, porțelanului și faianței;

I - metalurgie; construcții metalice și produse din metal;

J - mașini și echipamente; echipamente și aparate electrice;

K - mijloace ale tehnicii de calcul și de birou; echipamente, aparate de radio, televiziune și comunicații; aparatură și instrumente medicale, de precizie, optică și ceasornicărie;

L - mijloace de transport;

M - producția, transportul și distribuția de energie electrică și termică, gaze și apă caldă;

N - construcții.

Sondajul efectuat asigură respectarea principiului statistic al confidențialității datelor individuale.

Pentru completarea răspunsurilor la întrebările chestionarului, se cere aprecierea calitativă a tendinței indicatorilor economici, prin marcarea uneia dintre variantele: ascendent, descendent, suficient, insuficient, normal, nemodificat, etc.

Prin prelucrarea datelor, se obține procentajul opiniilor exprimate pentru fiecare dintre variantele de răspuns, iar apoi se calculează soldul acestora, prin diferența dintre totalul opiniilor ce se exprimă pentru "ascendent" ("mai mult decât suficient") și totalul opiniilor care se exprimă pentru "descendent" ("insuficient"). Procentajul răspunsurilor care indică stabilitate sau normalitate în evoluția indicatorilor nu este luat în calculul acestui sold.

Pentru a asigura omogenitatea datelor, eșantionul de întreprinderi se menține pe timp de minimum 12 luni calendaristice.

Pentru agregarea datelor la nivel național se folosesc trei criterii de ponderare, și anume: cifra de afaceri, numărul de personal la data de 31 decembrie a anului anterior și numărul de personal în luna anterioară efectuării sondajului.

N o t ă

*Redactarea buletinului a fost finalizată în data de 19 noiembrie 2003.
Agregarea și prelucrarea informațiilor furnizate de sucursalele Băncii Naționale
a României, redactarea și tehnoredactarea buletinului au fost realizate de
Direcția Studii și Publicații, tel. 021/312.43.75, fax 021/314.97.52.
Reproducerea publicației este interzisă, iar utilizarea datelor în diferite lucrări
este permisă numai cu indicarea sursei.*

internet: <http://www.bnro.ro>

ISSN 1453 – 8989